



Datum

2021-02-02

Vår referens

Tilde Tibblin

Planeringssekreterare

tilde.tibblin@malmo.se

Tjänsteskrivelse**Avgift för transport av avliden i hälsa-, vård- och omsorgsnämndens verksamheter
HVO-2020-4374****Sammanfattning**

Efter att hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen uppmärksammats på otydligheter i debiteringen av avgifter för transport av avliden från förvaltningens verksamheter har frågan utretts i detta ärende. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har som vårdgivare enligt hälso- och sjukvården och enligt ett avtal med Region Skåne ansvaret för transport till bårhus för de som avlider på särskilt boende eller som vid dödsfallet hade kommunal hälso- och sjukvård. Enligt tidigare beslut i kommunstyrelsens folkhälso-, vård- och omsorgsutskott debiteras dödsbon avgift för förvaltningens faktiska kostnad för transporten av den avlidne.

Förvaltningen bedömer att denna avgift fortsatt ska tas ut enligt tidigare princip, men att beslutet behöver aktualiseras och tydliggöras. Dessutom bedömer förvaltningen att avgiften för transport av avlidna bör tas med i en kommande översyn av avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Förslaget till beslut innebär ingen skillnad för Malmöbon jämfört med nuvarande hantering.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden fastställer att en avgift ska tas ut av dödsboet då hälsa-, vård- och omsorgsnämnden står för transporten av avliden från nämndens verksamhet till bårhus.
2. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden fastställer att avgiften ska utgöras av förvaltningens faktiska kostnad för transporten.
3. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ger hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att vid en kommande översyn av avgifter även inkludera avgifter för transport av avliden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse HVON 2020-02-25 Avgift för transport av avliden

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2021-02-17

Ärendet

Bakgrund

Tidig vår 2020 uppmärksammades hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen på att bårhuset i Malmö skulle stängas för renovering och att avlidna skulle transporteras till bårhuset i Lund under perioden, vilket skulle medföra en ökad kostnad för dödsbona. Planerna ändrades och bårhuset i Malmö skulle fortsatt ha öppet även under renoveringen, men frågan hade därmed aktualiserats i hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Det blev tydligt att det rädde vissa frågetecken kring ansvarsfördelning och avgifter kring transport av avlidna varpå detta ärende aktualiserades.

Ansvar för transport av avliden

Enligt hälso- och sjukvårdslagen¹ avses med hälso- och sjukvård även omhändertagande av avlidna, där bland annat transport av den avlidne från bostad till bårhus ingår. Sedan 2006 finns ett avtal mellan Malmö stad och Region Skåne om ansvarsfördelningen kring omhändertagandet av avlidna. Malmö stad ansvarar för transport av avliden vid särskilda boenden för äldre (enligt 5 kap. 5 § andra stycket SoL) samt avliden i ordinärt boende för de som vid dödstillfället hade hemsjukvård.

Anhöriga, närstående eller annan som ordnar med begravningen kan välja att själva ta över ansvaret och beställa transport till bårhus. Kommunens ansvar upphör då när kroppen på de anhörigas uppdrag lämnas ut till transportören. Detta är det vanligaste scenariot när boende och patienter inom nämndens verksamheter avlider. Transporten sköts då av den begravningsbyrå som dödsboet anlitar. Antalet transporter som hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ordnar är därför väldigt begränsat. Under 2018 avropades 4 transporter, under 2019 1 transport och under 2020 1 transport.

Avtal om transport av avliden

När det inte finns anhörig eller om anhörig inte vill eller har möjlighet att ordna med transporten av den avlidne löser hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen detta genom att avropa från ett ramavtal för transport av avlidna, kostnaden för transporten debiteras dödsboet efter att förvaltningen betalat för transporten. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har tillsammans med funktionsstödsförvaltningen ett avtal med Etikbolaget i Skåne AB² om transport av avlidna. Avtalet gäller till och med 2022-09-30 och kostnaden för transport är 784 kronor per transport inom Malmö kommuns gränser. Vid transport utanför kommungränserna tillkommer 9,50 kronor per kilometer utöver den fasta kostnaden. Kostnaderna anges exklusive moms.

Kommunens rätt att ta ut avgifter

Kommunen har enligt kommunallagen³ rätt att ta ut avgifter för tjänster som kommunen tillhandahåller. För tjänster som kommunen är skyldig att tillhandahålla får avgifter bara tas ut om det regleras i annan lagstiftning. Avgifterna får inte vara högre än kostnaderna som kommunen har för tjänsten.

¹ 2 kap. 1 § 1st. 3p. HSL (2017:30)

² HVO-2020-2066

³ 2 kap. 5-6 §§ KL (2017:725)

Kommunen är skyldig att tillhandahålla hälso- och sjukvård, exempelvis genom transport av avliden, och enligt hälso- och sjukvårdslagen⁴ får kommunen ta ut vårdavgifter enligt de grunder som kommunen bestämmer. Patienter som omfattas av kommunens ansvar för hälso- och sjukvård inom särskilt boende och hemsjukvård ska behandlas lika.

Beslut om avgifter anses normalt utgöra ett beslut om ”andra viktiga ekonomiska frågor” och ska därför beslutas av kommunfullmäktige⁵. Sveriges Kommuner och Landsting (nuvarande Sveriges Kommuner och Regioner, SKR) har tidigare tydliggjort att avgifterna för transport av avliden också ska beslutas av fullmäktige: ”Om sjukvårdshuvudmannen väljer att ta ut avgift för denna tjänst [omhändertagande av avlidna] måste avgiften fastställas på samma sätt som övriga avgifter, det vill säga i respektive fullmäktige. [...] Det är dödsboet som ska betala denna avgift.”⁶

Nuvarande hantering av avgift för transport av avliden

Under 2005 klargjorde SKR i sitt underlag för rutiner kring omhändertagande av avlidna hur ansvarsfördelning och hantering skulle se ut i kommuner och regioner⁷. Detta orsakade bland annat det avtal som Malmö stad tecknade med Region Skåne om ansvarsfördelningen. Kommunstyrelsen gav efter detta, under 2006, också servicenämnden i uppdrag att upphandla tjänsten transport av avlidna och upprätta förslag till ersättning för kommunal tjänst vid ombesörjande av avliden vilken ska debiteras dödsboet.

I juni 2006 beslutade kommunstyrelsens folkhälso-, vård- och omsorgsutskott att fastställa en kommunal ersättning för transport av avliden⁸. Hösten 2008 uppdaterades detta beslut i samband med att avtalet förlängdes med leverantören⁹. Beslutet från 2008 säger:

- att den kommunala ersättningen för transport av avliden från den egna bostaden eller ett särskilt boende ska vara 1 150 kronor per transport och gälla från och med 2009-01-01,
- att regleringen av ersättningen följer de avtalade prisjusteringar som sker i samband med upphandling/omförhandling/förlängning av tjänsten, samt
- att kommunens administrativa avgift tills vidare fastställs till 100 kronor.

Inga nya beslut i frågan har fattats sedan 2008. Eftersom beslutet fastställde att regleringen om kommunal ersättning följer avtalade prisjusteringar sker debitering av kostnaden fortsatt enligt ovanstående princip, men nu alltså enligt gällande avtal hos hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har däremot inte fakturerat dödsbon någon administrativ avgift sedan nämnden bildades 1 maj 2017.

I de fall då anhöriga anlitar begravningsbyrå för transporten mellan boende och bårhus, vilket

⁴ 17 kap. 1§ 1st. HSL (2017:30)

⁵ 5 kap. 1 § 1st. 2p. KL (2017:725)

⁶ Sveriges Kommuner och Landsting, cirkulär 2005:52: Underlag för rutiner kring omhändertagande av avlidna.

⁷ Sveriges Kommuner och Landsting, cirkulär 2005:52: Underlag för rutiner kring omhändertagande av avlidna.

⁸ KS-KOM-2006-00688

⁹ KS-VOO-2008-00904

alltså är det vanligaste, debiteras kostnaden för transporten dödsboet direkt och hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen blir inte inblandade.

Omvärldsbevakning

Region Skåne

Region Skåne har, liksom kommunerna, ansvar för omhändertagande av avlidna men för regionens del exempelvis i de fall då patienter dör i sitt eget hem men som inte har hemsjukvård. För de transporter som regionen ordnar har regionfullmäktige beslutat att dödsbo ska debiteras en avgift som utgörs av den faktiska kostnaden för utförd transport till bårhus.¹⁰

Helsingborgs stad

I dokumentet ”Transport av avlidna”¹¹ upprättat av medicinskt ansvarig sjuksköterska i vård- och omsorgsförvaltningen i Helsingborg anges att vård- och omsorgsverksamheterna har rätt att ta ut avgift för transport av avliden som motsvarar avgiften som kommunen betalat till transportören.

Lunds kommun

Avgiften för transport av avlidna i Lunds kommun är fast men justeras årligen utifrån ett kommunfullmäktigebeslut 2006. Kommunen tar också ut en administrativ avgift. Avgiften för 2021 för transport av avliden är fastställd till 1 302 kronor totalt.¹²

Förvaltningens bedömning och förslag till beslut

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att avgift för transport av avliden fortsatt ska tas ut. Det är ett mycket litet antal transporter av avliden som ordnas årligen, varför transportkostnaden för nämnden skulle vara liten om en avgift inte togs ut. Eftersom ansvaret för transporterna gäller samtliga avlidna inom särskilt boende och ordinärt boende med hemsjukvård är den hypotetiska kostnaden däremot större. Exempelvis avled 565 personer inom kommunens särskilda boenden 2019. För att ordna transport av dessa avlidna skulle kostnaden uppgå till nästan 443 000 kronor. Till detta skulle tillkomma de som avlider i ordinärt boende med hemsjukvård.

För de som avlider i Malmö kommun i ordinärt boende, men som inte har hemsjukvård, ansvarar Region Skåne för transporten. Som redan beskrivits tar regionen ut en avgift från dödsboet för den transporten. Region Skåne och Malmö kommun har förvisso olika avtal med transportör och därför olika kostnader, men för viss jämlikhet är det rimligt att även Malmö stad fortsatt tar ut en avgift för transporten.

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bedömer också att beslut om att ta ut avgift för transport av avlidna bör fattas igen. Dels för att aktualisera beslutet så att det är tydligt för den nuvarande organisationen vilket beslut som gäller, dels för att fastställa att den administrativa avgiften inte längre ska tas ut. Eftersom det rör sig om en ringa ekonomisk betydelse gör förvaltningen bedömningen att hälsa-, vård- och omsorgsnämnden bör fastställa nuvarande intern hantering, men att avgiften för transport av avlidna ska tas med i en kommande översyn av avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. I en sådan översyn tar kommunfullmäktige beslut och det säkerställs därmed att beslutet fattas i rätt instans.

¹⁰ Regionfullmäktige Skåne, 2006-12-12 – 2006-12-13, § 61

¹¹ Helsingborgs stad, Omsorg i Helsingborg: Transport av avlidna, gäller fr.o.m. 2019-03-26

¹² Vård- och omsorgsnämnden Lunds kommun 2020-12-16, § 104, VOO 2020/0668

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen föreslår hälsa-, vård- och omsorgsnämnden att fastställa att dödsbon ska betala en avgift för transport av avliden från särskilt boende för äldre samt avlidna i ordinärt boende som vid tiden för dödsfallet hade hemsjukvård. Avgiften för dödsboet ska vara nämndens faktiska kostnad för transporten, inga extra kostnader eller avgifter ska debiteras. Kostnaden kommer att variera över tid utifrån för tillfället avtalad kostnad med leverantör. Förvaltningen föreslår också att nämnden ska ge i uppdrag att vid en kommande översyn av avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen inkludera avgift för transport av avliden.

Konsekvenser för Malmöbon

Konsekvenserna för Malmöbon, i det här fallet dödsbon, bedöms inte vara betydande. Förslaget innebär inte någon skillnad jämfört med nuvarande hantering.

Ansvariga

Gisela Öst, förvaltningsdirektör.